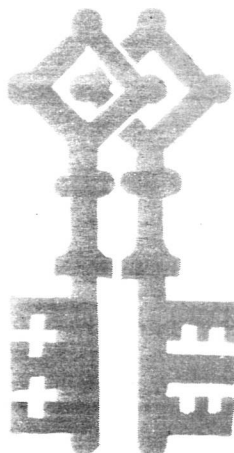
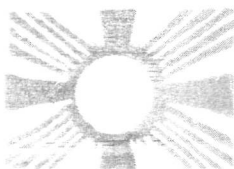
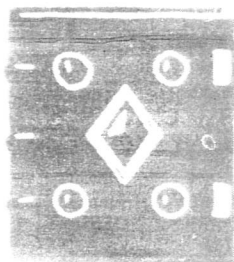

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

1/1979

På fastende hjerte

Prædiken til Askeonsdag (Mattæus 6, 16-21)

DET kan ske, Lægen forlanger, at man skal faste. Det kan være nødvendigt af Hensyn til Helbredet eller en Undersøgelse eller Operation, at man er fastende eller holder Diæt. Og det kan ske, en Medicin skal tages "paa fastende Hjerte" for at virke rigtigt. Det maa man naturligvis bøje sig for, selv om det ikke altid er rart.

I Kirkeaaaret har vi ogsaa en Faste-Tid. Og de fleste vil nok have paa Fornemmelsen, at det med at faste, det er noget, man gjorde engang, - noget, der har med Farisæere og Eneboere og Middelalder at gøre. Maaske nogen endda vil hævde, at det har vor Herre Jesus da ophævet eller raadet os fra. Saa kan der være Grund til at minde om, at han i Bjergprædikenen ikke siger "hvis I faster", men "naar I faster, skal I ikke gøre som Hyklerne".

Domkirken i Rouen har et "Smørtårn", der er bygget for de Penge, man sparede ved ikke at spise Smør i Fastetiden. - Prøv for Eksempel at regne ud, hvad hvert enkelt Sogn kunde sende til Ulandshjælp eller andet, om der blot blev sparet een Pakke Cigaretter eller een Biografbillet om Ugen pr. Husstand bare i Fastetiden. Jeg faar det til, at der alene ad den Vej kunde indbringes omkring 5000 Kr. aarlig i mine to smaa Sogne, - og ingen behøvede at blive Farisæer af den Grund.

Men det er nok ganske betegnende, at Askeonsdags Tekst fra Bjergprædikenen slet ikke har fundet Plads mellem Fastetidens Prædiketekster, hverken i de autoriserede to eller i Prøvealterbogens tredje Tekstrække, - hvad Motiveringen saa ellers kan være!

Om den maanesyge Drengs Sygdom siger Jesus, at "den Slags farer kun ud ved Bøn og Faste". Skulde der monstro være en Sammenhæng der, som vi ikke har været tilstrækkelig opmærksomme paa? Har vi i vores Dyrkelse af Livsudfoldelsen og Velværet naaet det

Punkt, hvor vi ligefrem sætter en Ære i at demonstrere, at vi regner os mere i Familie med Aber og Svin end med Engle og Helgener? Og lader vi alle mulige Drifter og Lyster regere os og ødelægge Livet for os og vore Omgivelser, – eller gør vi et ærligt og menneskeverdigt Forsøg paa at beherske dem i Stedet, saa Livet kan blive sundt og ægte, saadan som det var Guds Mening, da han gav os Livets Gave.

Det var nok ingen daarlig Ide, om vi stiltfærdigt gik i Gang med at øve os lidt i at beherske vores Natur og vores Lyster i Stedet for at lade os beherske af dem, – om vi uden at prale lærte at sige lidt nej til os selv, – og saa dér, hvor det endnu ikke er ligefrem Synd, det drejer sig om.

Da jeg tilbragte den første Vinter efter Krigen paa Hjelpearbejde blandt udenlandske Flygtninge i Tyskland, fik jeg mig en Lærestreg, som jeg sent skal glemme. De 13 Lejre, jeg havde med at gøre, var væsentlig beboet af katolske Flygtninge, ialt ca. 5000, især fra Polen, Balticum og Jugoslavien. Vi havde fejret Fastelavn med Karneval og Halløj, saa det drønedes efter, og i en Pause sad jeg og snakkede med en polsk Lejrleder om Fremtidens Ar-

rangementer. – "Det er sandt", siger jeg, "paa Fredag kan du faa en sjov Gøg og Gokke-Film, der hedder "To Fjølser" og køre den for hele din Lejr". Han saa lidt overrasket og overbærende paa mig og sagde: "Du er Præst, – og saa glemmer du, vi har Askeonsdag i Overmorgen. Vi skal ikke have nogen Underholdningsfilm før efter Paaske".

Hvor saadan en Indstilling er selvfølgelig, bliver det naturligt baade at feste for Alvor og at faste for Alvor. Det fik Ingeniør Reinholz lært mig ganske eftertrykkeligt.

Naturligvis er ingen af os i Tvivl om, at det aldrig ad den Vej kan lade sig gøre at fortjene Frelsen selv. Der er ingen Garanti for, at jeg bliver frelst, fordi jeg "faster" paa den eller den Maade, og der er ingen Garanti for, at min Nabo gaar fortabt, fordi han ikke ønsker at være med til den Form for "Faste", som jeg nu anser for mest praktisk til Formålet.

Men derfor kan det nu alligevel meget vel tænkes, at der kan være en god pædagogisk Mening i, at vi prøver at indstille os paa at indtage Paaskebudskabets livgivende Medicin "paa fastende Hjerte".

Poul Pedersen, Jystrup

Kommenlar

DET er et nyt blad, der bærer denne titel. Det er "Kirketjeneren i Danmark", der udgiver det – vist noget med Johs. Aagaard som drivende kraft og inspirator. En har lånt mig 1. årgangs nr. 2; for mig er det paa eengang trist og næsten komisk læsning. Bladets navn er meget fordringsfuldt: det vil være salt i den etablerede kirke; nej, det er ikke nok, det skal have en tand til: groft salt. Og så kører man afsted, som saltbilerne på vejene i denne vinter – og efterlader noget af en ørken, så langt det groveste salt, vejsaltet har kunnet nå.

Bladet virker totalt dødt – som groft salt! På første side møder man en overskrift: "Udfordringen"; men er der noget, som dette blad ikke er, så er det en udfordring! For en, der som jeg selvfølgelig "var rød, da jeg var grøn", virker denne overgivelse til det "venstreorienterede" i disse sene tider, længe efter at "verden" forlængst har fået sine tvivl og er blevet politisk set "agnostisk", uhyre bagstræberisk. Det er blot en ny udgave af "den kirke, der kommer halten-de bagefter...."

Det er mærkeligt med den slags blade og aviser: man ved altid på forhånd, hvad der står i dem – hvilken stilling der indtages til et hvilket som helst spørgsmål. Så lidt "udfordrende" er de! Med søvngængeragtig sikkerhed går de i de fodspor, som man nu engang går i på den fløj – endnu. Det virker næsten helt "stalinistisk" 25 år efter diktatorens død. Et kirkeligt blad, der skal være "noget nyt" i den danske kirke, bringer overhovedet intet nyt!

Ja, hvad står der i det? En hel masse ungdommelig snak om mission. Selvfølgelig repræsenterer bladet den sædvanlige ungdomskult; det skal være "de unge", der skriver. Men hvad ved de andet end det, de halvgamle

»Groft Salt«

har sat dem på sporet af? Ungdomsoprør er altid en falsk varebetegnelse, for det er "bestilte oprør", bestilt af de halvgamle... Så er der selvfølgelig noget med feminismen, hvad ellers? Og noget med gift i maden, forurening og genbrug. Jeg har ikke læst det så grundigt, at jeg gandt noget om vindmøller. Og så en fed overskrift: "Fidel Castro: Kristus var en stor revolutionær". At Johs. Aagaard ikke generer sig for den slags banaliteter! Og der er sækular teologi, så det batter – megen snak om den fantastisk liberale kvindelige theolog Dorothee Sölle. Så er man selvfølgelig også imod NATO og EF som militærvæsen. Jeg var også fanatisk pacifist engang – indtil tyskerne benyttede sig af sådan noget og tog vort land med vold.

Og man er selvfølgelig kritisk mod vore gamle salmer. Det hører ligefrem til "kirkens mange problemer" – nej, til "et af de største", at "de fleste af vore salmer ganske enkelt er uforståelige for almindelige mennesker" og "utidssvarende, hvad indholdet angår". Mon dog ikke det er en fortællelse, at det skulle være "et af de største" problemer for kirken, når man tænker på resten af bladet med dets oprulning af alle de problemer, som kirken har i disse venstreorienteredes øjne? Og så løser den unge forfatter endda selv problemet med disse umulige salmer og digter selv et par stykker, som man kan læse på side 2. Jeg citerer som eksempel denne nadversalme (på melodien: "Udenfor hvor jeg bor"):

Her på Guds gamle jord
findes et fællesskab
trods al splid trods al strid
vokser det frit.
Li'som brødet på bordet, vi deler
i dag

er det helt, bli'r det delt
og det bli'er – dit.

meddelelse til

ABONNENTERNE

Med dette nummer indledes 22. årgang af Re-formatio. Vedlagte indbetalingskort kan benyttes ved betaling af abonnementsafgiften, der for 1979 er 35 kr. (for studerende dog kun 25 kr.)

Vi beder Dem om snarest belejligt at indbetale beløbet om minder om, at gaver (små eller store) er velkomne og nødvendige.

Har De særlige aftaler med os (f.eks. friabonnement), beder vi Dem se bort fra vedlagte.

Venlig hilsen,
EKSPEDITIONEN

Her på Guds gamle jord
findes et evigt liv
trods al nød trods vor død
vokser det frit.
Li'som vinen på bordet vi drikker
i dag
er det rødt, er det sødt
og det er – dit

Ja, det kunne vi da forstå allesammen selv uden tegnsætning, ikke sandt? Selv det evige liv er rødt! Eller den unge mand mener måske, at det er "det røde", der er evigt? Det er der nu ikke meget, der tyder på i disse sidste dages mareridt for alle venstreorienterede, hvor "de røde" går i krig mod hinanden. Det var forresten allerede i midten af 30'erne, at en række af verdens venstreorienterede dengang –

blandt andet Arthur Koestler – skrev en bog, der hed "Guden, der svigtede". Det var vist især de berygtede Moskva-processer, der fik dem til at tvivle på "den røde gud". Men de unge er gerne "stærkt troende"; de er så røde, at selv det evige liv må være rødt! Det nytter sikkert ikke at anbefale dem at læse den fremragende kunstner Solsjennitsyns værker, for den slags vil de ikke læse. Det er en ekstra pudsig ting ved disse "troende", at de midt i deres såkaldte frisind selv går ind under en frivillig censur, selv laver en indeks over bøger, som de ikke må læse. For deres tros skyld lever de selv i Danmark, som om de var i Sovjet!

Poul Ulstdal

Lidt guld i saltet

JEG fandt dog en enkelt læseværdig artikel i "Groft Salt"; forfatteren er pastor Thorkild Schousboe, Dråby ved Ebeltoft. Artiklen hedder "Kirkelige uddannelsesproblemer i Indien". Han gør rede for de problemer, som kirkerne derude har med at skaffe uddannede præster, og mener, at en af fejlene især er, at man blot automatisk har overtaget et vestligt billede af, hvordan en præst skal være. Han skal helst være en slags theolog, der skal have studeret i mange år i vestligt prægede skoler. Og derefter skal han være heltidsansat med en anstændig løn og blivder dermed lidt af en embedsmand i vestlig stil, fremmed for dem, som han skal leve iblandt med deres fattigdom og analfabetisme. Men disse mål er næsten uopnåelige for disse kirker, både at skaffe uddannelse og løn. Men nu citerer jeg af Thorkild Schousboes artikel – til overvejelse:

"Den stærke lutherske vægtlægning på præsteembedet som et prædikeembede bærer nok også sin del af ansva-

ret for, at den theologiske uddannelse er blevet en klods om benet på de unge kirker.

Vejen til ny-tænkning på det her område må gå rundt om fornyede teologiske overvejelser. Hvad er en kirke, hvad skal en kirke, og hvad er præstens rolle i denne kirke? Et forsøg på svar kunne se sådan ud:

En kirke er først og fremmest en gudstjenestefejrende menighed. Ethvert missionsarbejde må derfor have sin rod i gudstjenesten. Det er gudstjenesten med dens sakramenter, der er missionens værktøj. Derfor begynder en ny kirke, hvor der fejres gudstjeneste. Ud af denne gudstjeneste springer kirkens mission og formål – at evangeliet skal bringes videre til alle folkeslag i ord og handling. Og præstens opgave er at være leder af denne gudstjeneste, primært. Alle øvrige opgaver kan og skal varetages af hele menigheden.

Alt dette er der ikke noget nyt og revolutionerende i. Problemet er, at

der yderst sjældent er gjort i praksis, hvad man sagde i teorien. En missionsnærs første opgave ville nemlig være at ordinere præster i hver eneste landsby, hvor der blot er en håndfuld kristne. Denne præst skulle være fra den pågældende landsbys midte, som han står og går. Derved ville kravet om teologisk uddannelse nemlig blive rejst nedefra, og uddannelsen ville tage sigte på at løse de problemer, som den pågældende præst netop stod i. Han ville ikke være hævet over sine landsbyfæller, han ville have sin indkomst fra sit borgerlige erhverv, og først og fremmest ville teologien og forkyndelsen have sit udspring i menigheden og ikke fra et vestligt orienteret college.

En realisering af disse tanker ville føre til en nytænkning på områder som embede og sakramenter, specielt sakramentsforvaltning. Jeg kender områder i Indien, hvor en præst skal betjene 14 menigheder eller mere. Det afgørende er nemlig retten til at forval-

te sakramenterne. Ganske uluthersk har man her ment, at uddannelse var nødvendig for at forvalte sakramenterne, hvad enhver, der kan læse, kan gøre, hvis han er rettelig kaldet og indviet under bøn og håndspålggelse. Det kræver ikke uddannelse, men ordination. Ordets forkyndelse kræver uddannelse, men det har vi altid ment, at enhver kunne gøre, hvad Luther advarede imod..."

Poul Ulstdal

P. s.:

Så vidt jeg ved, arbejder Romerkirken også med dette problem. I kunstnerisk form møder man det i en roman af Henri Queffelec: "Præsten på Klippeøen" (Nordiske landes boghandel 1948). Den handler om en ung, from fiskers vej til at blive præst på en stormomstus, hvor han er født og opvokset, men hvor ingen andre præster kan holde ud at bo. Jeg mener, at bogen er blevet filmatiseret med titlen: "Gud har brug for mænd".

P. U.

Et salmebogstillæg - »46 salmer«

FØR en del år siden brugte professor Lindhardt det morsomme udtryk, at der for tiden skrives salmer "i spandevist". En del af disse "værker" blev udgivet af de kristne ungdomskorps i heftet "Salmer" for 6-7 år siden; heftet har intet årstal. Siden er nogle af dem smuttet ind som et særligt afsnit i KFUM og K's sangbog. Da udgivelsen skete i det kirkelige ungdomsoprørs glade dage, blev den kun få steder genstand for en saglig kritisk vurdering. En af undtagelserne var dog dette blad; se nr. 5, 1973. Ikke mange turde lægge sig ud med den sejrige ungdom! Det er meget karakteristisk, at nu, da alt dette

er fortid, tør flere og flere åbne øjne og se, hvor håbløst umuligt næsten alt dette er. Digterisk set er næsten alt den rene jammerlighed, og kristeligt set er der tale om en fantastisk udvanding af det bibelske budskab. I tilgift er de fleste af disse "salmer" ikke engang mere forståelige end mange gamle salmer; at lave salmer, som alle kunne forstå, var netop et af motiverne til at sætte denne produktion igang.

Men der kommer stadig nye salmer! For kort tid siden udsendte Kirkeligt Centrum et tillæg til den officielle salmebog. Men allerede i 1976 udsendte Kirkeligt Samfund og Dansk Kirkesang

et tillæg, "46 salmer", der endda er kommet i 2. oplag. Men med dette tillæg er det gået som med de unges "Salmer", at næsten ingen har gjort det til genstand for en virkelig saglig vurdering og kritik. Hvorfor ikke? Jo, fordi udgiverne i udpræget grad tilhører den herskende "statsprotestantisme", hvis elementer især er en blanding af Tidehverv og Nygrundtvigianisme. Fornylig repeterede jeg bindet i Gyldeendals store kirkehistorie, der behandlede pietismens tid. Med god ret blev der om den periode ofte brugt udtrykket "statspietismen", idet den pietistiske bevægelse i meget høj grad levede af kongehusets støtte og protektion. Da den forsvandt, viste det sig, hvor beskeden en indflydelse pietismen egentlig fik i folket; det meste døde hurtigt bort igen. – Sådan vil det sikkert også gå vor tids "statsprotestantisme", der i øjeblikket beskyttes og favoriseres på alle måder. Det er sikkert denne protektion, der er grund til, at dette salmetillæg har kunnet udsendes uden nogen virkelig vurdering eller kritik. Lad det så blive forsøgt her.

Der er een ting – kun een ting – man næsten kan beundre i dette hefte: at man ganske har turdet blæse på det motiv, der var drivkraften bag de såkaldte "unges" ønske om nye salmer – de gamle salmers "uforståelighed". Det nye tillægs salmer er i almindelighed meget mere uforståelige end gennemsnittet i "Den danske Salmebog" (DS)!

Vurderet som en helhed vil jeg straks vove at sige, at det er en meget ringe samling; der findes ikke een eneste salme, jeg virkelig kunne ønske, havde plads i DS. For at sætte denne vurdering i relief, kan jeg oplyse, at jeg hørte til dem, der inden 1953, da DS udkom, i meget høj grad savnede en ny salmebog. Da jeg fik mit første sognekald, havde man der allerede indført et vældigt godt tillæg, som jeg brugte meget; det var Tidehvervs salmebogstillæg!

Derimod af "46 salmer" er der måske een af Grundtvig og to af Aastrup, jeg overhovedet kunne bruge, hvis de stod i DS. Til brug for dem, der skulle eje dette tillæg, kan jeg oplyse, at det er numrene 773, 772 og 758. – Af Harald Vilstrups store forfatterskab er der kun optaget to i denne samling. Den ene (763) er et skønt juledigt: "O, Jesulil min", som blot er helt umulig som menighedssalme. Den anden er en smuk gendigtning af Sanctus (nr. 780), som jeg blot ikke ved, hvad jeg skal bruge til, når vi i forvejen har et prosa-sanctus. Så er der to digte af en Jørgen Michaelsen. Det ene (760) er temmelig malabarisk digterisk set; nr. 790 er anstændig. De to digte af Johannes Johansen tyder på, at han måske engang vil kunne lave noget brugeligt.

Foruden disse tre, der hver har et par digte med, er der Grundtvig med 18 og Aastrup med 22 salmer. – Lad os gemme det værste tilsidst og først kigge lidt på den kære Grundtvig. Det, der gør denne bog så ringe, har sikkert een bestemt grund, at det er ideologien, den tidehvervsk-grundtvigske, der næsten overalt har været bestemmende. Det må være den eneste forklaring på, at en så lang række dårlige digte er kommet med. Jeg kan ikke tro om udgiverne, at de skulle have så ringe forståelse for, hvad ordentlig digtekunst er. Ikke blot kærlighed gør blind; men ideologier gør det også!

Når det drejer sig om Grundtvig, er det ikke altid, at ideologien stikker frem. Det er sikkert af en slags pietet, at man har medtaget nr. 768: "I kvæld blev der banket...". Selv om det er et pragtfuldt digt, er disse 20 vers dog ubrugelige som kirke-salme. Nr. 757, "I falmede blade..." er med sine 9 store vers også et skønt digt, men igen uanvendelig som salme; i sangbøgerne ville det være velegnet. Det ligner en del det dejlige digt, "Skyerne gråne...", kendt fra sangbøgerne, men nu fejlagtigt ophøjet til "salme". Ideologien har selvfølgelig også forkvaklet for-

ståelsen af, hvad ret gudstjeneste er; det er derfor, man har kunnet finde på at kalde disse smukke digte "salmer". Enkelte Grundtvig-salmer er kommet med i en anden version end den kendte; jeg har svært ved at se gevinsten – og hensigten.

Derimod er hensigten klar, når man har taget sidste vers af DS 280, "Kirken den er et gammelt hus" – det vers, der begynder med "Give da Gud", og knyttet det sammen med et ekstra vers, så der er kommet en lille nem salme på to vers ud af det. Det tilføjede vers er ikke ukendt: "Aldrig dog glemmes mer i nord / kirken af levende stene, / dem, som i kraften af Guds ord / troen og dåben forene! / selv bygger Ånden kirke bedst, / trænger så lidt til drot som præst, / Ordet kun helliger huset". Det er de tre sidste linjer, man i sin u-grundtvigske anti-højkirkelighed er så glade for. Egentlig er det helt grotesk, hvis man f.eks. ville bruge disse to vers som afslutningssalme. Da skal kirkegængerne lige tilsidst have at vide, at egentlig er præsten overflødig, for sådan vil de jo læse disse ord! Men det er netop en bekræftelse på, hvad mange i forvejen mener: "Det er egentlig overflødigt at gå i kirke; den prædiken var der heller ikke noget ved; vi klarer os uden præst...".

Men jeg er aldeles overbevist om, at denne fortolkning er forkert! Grundtvig kan ikke have ment sine ord på den måde, når han netop i de år, da salmen blev skrevet, brugte de aller stærkeste ord om præsteembedets helighed og spottede dem, der ringeagtede. Det, der står i tredje sidste linje, er en hel selvfølgelig: det er Heligånden, der bygger Guds kirke. Det gør den uden "drotten", dengang Frederik d. 6., og uden de sølle rationalistiske præster dengang. Men ordet, der lyder, helliger kirkehuset! Hele salmen drejer sig jo skiftevis om "kirken" forstået som "den hellige almindelige kirke" og om kirkehuset af sten. Den hellige kirke er hele tiden

det første og vigtigste; men derfra kastes der også glans og herlighed ned i de kirkehuse, som vi bygger. Helt det samme resultat kommer vi til, hvis vi vælger den fortolkning, at salmen skelner mellem at "bygge" og at "hellige". Det er Gud, der "bygger" sin hellige kirke; vi kan kun "hellige" de skønne huse af sten f.eks. ved kirkeindvielsen, som Grundtvig skrev flere salmer til – eller blot ved at fejre de hellige tjenester i dem; v. 5 tyder i den sidste retning. – Ja, det var egentlig en parentes i denne salmegennemgang.

Når man studerer nøjere de øvrige Grundtvig-salmer, kan man undertiden ane, at nogle af dem er valgt, fordi de fører en tilsyneladende "folkekirkelig" tale om barnedåben, noget, der selvfølgelig var digteren totalt fremmed. At man ellers er ved at skrabe bunden, viser sig også i dette, at man har taget salmer med, der ville være helt uforståelige, hvis ikke man pegefin-geragtigt havde måtte skrive en række ord med spærrede typer. – Den sidste Grundtvig-salme, jeg når at nævne, er nr. 771, hvis første linje alene gør digtet umulig som kirke-salme: "Kom, lad os tømme et bæger pány". Som nogle måske ved, er det det første af nogle ikke medtagne vers, der går foran den vidunderlige "Brat, Herre Jesus, iblandt dine du stod", DS 212. De her aftrykte vers er både dunkle og siger ikke mere end det, vi i forvejen har i Salmebogen.

Og så endelig til det værste, de 22 salmer af Aastrup! Noget af det mest specielle i denne forfatters theologi møder vi i den berygtede påskelørdags-salme, nr. 769 med bl. a. disse linjer: "den dag mit hjerte hænger ved / blandt alle helligdage". Ved andre lejligheder har han sagt rent ud, hvad han mener dermed – noget med, at kirken ikke er kommet længere end til påskelørdag, – hvis det så kan give nogen mening for normale kristne... Det er i den salme, han tydeligst bekender, hvor langt borte han er fra ægte grundtvigsk kristen-

tro; man kunne blot sammenligne med Grundtvigs skønne salme til den samme aften, DS nr. 188. Jeg husker endnu tydeligt, da Aastrup første gang bragte denne tale om "påskelørdags-kristendommen" frem for offentligheden. Netop på samme tidspunkt læste jeg en artikel af en gammel-grundtvigsk præst, skrevet helt uafhængig af Aastrups tale. Her blev det stilfærdigt udtrykt, at Indre Mission ofte syntes ikke at være kommet længere end til langfredag. Derimod for de grundtvigske var påske-troen det vigtigste og det betegnende.

Den lange række Aastrup-salmer i denne udgivelse har næsten alle den samme grå og triste påskelørdags-stemning over sig som den nævnte salme. Før i tiden kunne man – efter min mening gerne med urette – ofte tale om noget, der var "sort missionsk". Tidehverv røber måske sit udspring i denne forfatters grå og triste digte; der er en evindelig jamren over menneskets elendighed; "dagen er grå" står der netop i et af disse digte – ganske typisk for dem alle. Der tales meget om syndernes forladelse; men sjældent møder man udtryk for, at det med Luthers ord betyder "liv og salighed".

Aastrups yndlingsudtryk er, at Kristus blev vor næste, forstået som næste for os, der tager sig af os, et meget specielt udtryk, der vel er taget fra fortællingen om "den barmhjertige samaritaner", som blev en "næste" for manden, der var faldet blandt røvere. Hele Jesu gerning udtrykkes hos Aastrup igen og igen i dette billede, som er meget vanskeligt forståeligt for de fleste, da den almindeligste bibelske sprogbrug jo er, at det er vore medmennesker, som er vor næste, som vi skal tjene. At Aastrup bruger dette udtryk undertiden i de mest udviklede sætninger, gør blot forståelsen endnu mere umulig for almindelige mennesker.

Men hermed er jeg kommet til selve den digteriske form; og hvor er hans

evner her beskedne! Som før nævnt må det være ideologien, der gør folk blinde, så de ikke kan se det. Undertiden synes man, at der er da noget af en digter i ham, men kort efter glipper det igen helt. Han skal have det til at rime, og så må han bruge de forhåndenværende søm, de rene banaliteter. F.eks. nr. 765, et egentlig ret kønt digt om begivenheden ved Bethesda Dam, hvor slutverset begynder sådan: "Men husk: et menneske / skal du være...". Eller 770, der har så dybsindige udtryk om opstandelsen, at de fleste læsere ikke kan undgå at føle sig desorienterede. Bl.a. dette: "Ja, påskens budskab er et ord / om, hvad der aldrig sker på jord...". Eller en salme, hvis udgangspunkt er Jesu forklarelse på bjerget? Her tales der i det første vers om, at "Det var kun en drøm..." og senere: "Det var kun en fabel, om vi ville fortælle: 'Vi så ham på bjerget i Skaberens væld'". Hvad mon meningen egentlig er? At den bibelske beretning er en fabel eller hvad? For hvem af os fortæller, at vi har set Jesus på bjerget? Tågede dybsindigheder eller dunkel polemik mod religiøse oplevelser?

Nr. 759 er også helt umulig. F.eks.: "Han spurgte aldrig efter kald og stand". Eller der siges, at Jesu guddoms-herlighed "var af kødets svaghed dækket". Og senere siges det om Jesus, at "han tog sin egen død". Bare i denne ene salme er der således tre udtryk, der giver associationer, som totalt ødelægger det hele. Det er kunstnerisk armod. Nr. 791 er også helt umulig i sin udviklethed. Sidste vers begynder sådan: "Vort liv vi ej kan røve, hvor gerne vi så vil"! – Jeg skrev til indledning, at det eneste, man kan rose denne samling for, er, at den modsat ungdomskorpsets "Salmer" ikke lefler for det nemme. Og dog er man faldet for fristelsen til at optage et par "by-salmer" – altså noget med skorstensrøg og asfalt. Ingen af dem er lykkedes.

Lad mig slutte med et af Aastrups

egentlig prisværdige forsøg på at skrive en "kalds-salme", altså en salme, hvor det daglige hverdagsliv virkelig kommer med. Desværre er forsøget helt mislykket (nr. 792). Hør vers 2: "Vi fandt en plads, vi fik et kald, / et bed i jordens have. / Vi tænker 'vil'. Gud siger 'skal'. / Det er hans skaber-gave". Sidste vers ender sådan: "Vi fik vort kald og levebrød / i Guds, vor Faders rige". Ja "levebrød" – det har Aastrup i hvert fald fået i rigt mål her i statsprotestantismens æra som belønning for sit "salme-skrædderi". Han fik domprovsteembedet, ja kom vist endda på finansloven som salmedigter! Men ingenting har det hjulpet. Når det kom højt, er det kun pastiche – oprindeligt i "Kingo-stil" – efterhånden forekommer det mig – også en smule i "Grundtvig-stil".

Egentlig har hans ideologiske meningsfæller gjort ham en bjørnetjeste ved at optage 22 af hans digte i dette salmebogstillæg. Om man dog havde skånet ham også i Den danske Salmebog, så der kun havde været to salmer med hans navn under! Den populære "Du gav mig, o Herre..." (nr. 675) – som dog for nogle af os altid giver lidt sære associationer af "De danske landboforeninger". – Men først og fremmest den næsten fuldkommen lodige nr. 314: "Gør dig nu rede...". Her har den bibelske baggrund fra profeten Esajas helt overvundet ideologien. Med disse to salmer kunne Aastrup gennem flere generationer have haft en virkelig, ubetinget ærefuld plads i danske salmebøger.

Poul Ulsdal

To salmer

en dansk og en tysk salme om den Store Evighed, der så helt er GUD's

1. Vær lovet Du, som evigt våger
mens verdner slumrer under Dig!
Dit vink bortvifter jordens tåger,
og nat til dag forvandler sig.
Du kom det mindste barn i hu:
vor Gud, højlovet være Du!
2. Du åbnede vore øjenlåg,
de lukkes evigt, når Du vil.
O, lær os bede, lær os våge
og prise Dig, mens vi er til,
lad også sjælens øje se!
Vor gerning i Dit navn lad ske!
3. Og hvad vi se og hvad vi høre,
hvad sjælen fatter af Din Ånd,
lad det til Dig, vor Gud, os føre,
vor salighed er i Din hånd!
Indslut al verden i Din favn,
bønhør os Gud i Jesu Navn!

B.S. Ingemann, Sorø 1822.
Melodi: Hvo ikkun lader Herren råde.

1. Brich her-ein, sü-ßer Schein, sel-ge E-wig-keit, leucht in un-ser

ar=mes Le=ben, un=sern Sü=ßen Kraft zu ge=ben, un=sern See=len Freud!

1. Lys herved
evighed,
giv os af Guds fred!
Styrk, hvad fattigt er i live,
vore fødder kraft Du give
ved Guds miskundhed!
2. Her er jag
tidlig dag
og i natten ind.
Angst i øje og på læbe,
nød, der kærlighed kan dræbe.
Her er kolde sind.
3. Jesus, her,
Du kun er
hjælp og håb og skjold!
Vær os nær i livets mørke,
led med trøst og lys og styrke
ud af dødens vold
4. Evighed,
om os bred
HERREN's store fred!
Alt det små lær os at bære,
lad det STORE stort os være,
for GUD's Evighed.

Marie Schmalenbach 1882. Dansk: Margit Deckert, Strib 1977.
Melodi: Rudolf Mauersberger 1926 (Evangelisches Kirchengesangbuch nr.485).

Valdemar Nielsen in memoriam

VALDEMAR var født på Sct. Gregorii dag 12. marts 1902. Det betød meget for ham. Når han inviterede til fødselsdag, var det altid til Sct. Gregorii minde. Den store pave, der døde 12. 3. 604, fascinerede Valdemar ved sin kærlighed til Kirken. Den kirke, der endnu var udeelt, i hvis tjeneste han byggede klostre til dels af egne midler og lod munkene leve efter Benedikt af Nurcias regel. Den store pave, der kaldte sig Guds tjeneres tjener, servus servorum Dei, var sandelig ikke noget ringe forbillede at være født med.

Valdemar søgte som lille Vester-

bro-dreng mange gange ind i Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade. Den var jo altid åben. Han boede i nærheden af den på Gasværksvej.

Det hørte til hans barndoms og skoletids oplevelser at møde Rudolf Bruun, der blev hans klasselærer.

Efter realeksamen kom han i handelslære og blev senere i nogle år repræsentant hos Thyge Ludvigsen & Co med særligt distrikt i den indre by, Østerbro, Nørrebro og Vesterbro hos kolonialhandlerne for at forsyne dem med bagepulver, spiseolie, krydderier m. m. På disse ture fik han besøgt samtlige københavnske kirker, så de-

Broder Valdemar, tegning af Knud Nørholm.

res paramenter, hørte deres orgler, hilste på præster, kordegne og kirke-tjenere. Valdemar var god til at "snu-se", og med sin enestående kirkelige og menneskelige intuition skaffede han sig et indgående kendskab til forholdene omkring det københavnske kirkeliv.

Valdemar var i mange år medlem af Vesterbros KFUM. Hans kirkelige interesse grænsede til umættelig forslughed. Han havde sin gang på bibliotekerne, kommunale og kongelige. Hans personlige bekendtskabskreds var omfattende og alsidig.

Gennem KFUM lærte han Svend Ove Møller at kende, og det var ham, der gav ham betegnelsen "Domprovsten", som han gik under i mange år – vist indtil han i 1937 blev kordegn ved Bethlehemskirken.

Når Valdemar blev kordegn ved Bethlehemskirken, var det en naturlig følge af, at han flere år i forvejen var begyndt på at holde vesper i den gamle Bethlehemskirke i Blågårdsgade med en kreds af venner hver lørdag aften. Der kom bl. a. Erik Kvan og Jon Juul, den gamle gymnasiaster. Nogle gik med i Bethlehemskirkens frivillige kor, hvor der dyrkedes god kirkemusik. Bl. a. sang man en gang en hel gregorianisk messe, den til 4. s. i Advent, der blev sunget i flere kirker til Valdemars store fryd.

Gennem forbindelse med Katholsk Boghandel i Stenosgade, pastor Schindler og A. C., den katolske studenterorganisation, kom Valdemar i kontakt med kunstneren Chresten Skikkilds mor. Det førte til en udbredelse af Skikkild-værker, der i dag pryder mange oratorianeres hjem. Forgørelser derfra blev forbindelsen til Gunnar Hansen, Birgitte Westh og flere Skikkild-elever. Og blev årsag til Tage Lunds og min pilgrimsrejse til Assisi, hvor Johannes Jørgensen fortalte os om Skikkilds ophold i byen og hans arbejde med sin kunsthåndværkerskole. Johs. Jørgensen fulgte os rundt til de steder, hvor Skikkild havde boet. Vor gregorianske og Skikkild-interesse

havde tidligere givet anledning til en Beyron- og Maria Laach-tur med Valdemar og Børge Godtfredsen.

Da Tom blev sekretær i Vesterbros KFUM, begyndte man der med daglig matutin i bedeværelset efter "Lauda Sion Salvatorem". Valdemar var nok den mest konstante bærer af det fællesskab, der voksede frem her. Tom begyndte også sin navnkundige gennemgang af Confessio Augustana. Det foregik om søndagen før kirketid og sluttede med fælles kirkegang. Det åbnede vejen til oratoriefællesskabet for en del af flokken: Lærkes, Ebbe Juul, Kvan, Gunnar Pedersen og mange flere.

Når jeg ser hen over min bogreol, står der: Schindlers LITURGI, Siletsky: Den orthodox-katholske (orientalske) kirkes guddommelige Liturgi, Irvingianernes Liturgi. Salmeværker af Sthen, Kingo, Brorson, Krogh-Tonnings Guds Ord og Bøn, talrige ting af Gunnar Rosendal og meget mere, som Valdemar i årenes løb har givet mig. Og alt minder om hans rige sind og hans gavmildhed. – Hvordan har du dog råd til det? Jo, når min skat er betalt, giver jeg tiende af resten. Jeg har altid en stor klat til gaver, for min tiende skal gå til liturgiske formål: Gudstjenestens forskning, oplysning om kirke og liturgi etc. – Nogle af hans venner har fået en messeha-gel som anonym gave til deres kirke.

Valdemar fik en stor venneskare. Vi blev meget beriget gennem hans vitalitet. Man undrede sig over ham og tænkte vel ofte: Hvad ligger det i, at han med sine forudsætninger er kommet til at give så gode kirkelige impulser videre til både lægfolk og præster og stadig får kontakt med adskillige unge? Mon ikke fordi han stadig øste af sin ungdoms inspirationskilde, der kaldte sig servus servorum Dei og byggede videre på Kirkens Hovedhjør-nesten, Ordet som blev kød og tog bolig iblandt os!

De sidste par år blev Valdemar gammel. Det var måske meget rigtigt

valgt af familien at lade synge ved hans bære i Bethlehemskirken "Jeg er træet og går til ro". Men tillige blev der sunget af et kor fra den russisk-orthodoxe kirke i Bredgade. Efter jordpåkastelsen på Lyngby kirkegård holdt Ejlf Kristensen en takkemesse i

Bethlehemskirken for Valdemar til alle gode gavers giver, som kan gøre det gamle ungt, gøre let det der synes så tungt, omskabe vandet til vin.

REQUIESCAT IN PACE.

Erich P. Alshauge, Nordborg.

Fra et lutheransk kloster i Norden

KLOKKEN er seks. En spinkel klar klokkelyd bryder morgens stilhed. Det er dagens første Angelus-ringning. Den anden er klokken 12 og den tredje klokken 18. Angelus er latin og betyder engel, og dette ord er det første i den bøn som kaldes Angelus og som omfatter et tre gange gentaget: Hil dig, Maria (Ave Maria).

Klokkens lyd når mit øre mens jeg ligger i min seng i gæstehuset ved Östansbäck kloster i Uppland i Sverige. På dette tidspunkt har munkene allerede været oppe i 1 1/2 time. En time har de brugt til at bede Matutinen, der bl. a. omfatter 12 bibelske salmer. Jeg står op, gør mig i stand og kommer i klæderne. Kl. 7 ringer klokken igen. Det er dagens messe som begynder nu. Den er for mig dagens begyndelse. Den fejres altid med celebrant og dia-kon og messetjener, altid med messeklæder i de rette farver. Ved højtids-dage bruges rogelse. Dagen får en særlig karakter når den begyndes med messe. Det er som ånden fra den hel-lige handling breder sig ud over sindet og hele dagen.

Efter messen går vi fra kapellet ind i refektoriet og indtager dagens første måltid. Alle måltider indtages i tavs-hed. Så går vi tilbage til kapellet og beder Terts. Dagens måltider er tre, morgenmad, middags- og aftensmad.

Kosten er enkel, overvejende vegeta-risk, men rigelig og veltillavet. Der bedes 7 tidebønner hver dag. Søndage-ne adskiller sig fra de andre dage ved at munkene står lidt tidligere op end om hverdagene og først får noget at spise 2 timer senere end ellers. Søn-dagens højmesse fejres kl. 8.30. En del gæster fra egen pleje er deltagere i den. Efter den skønne og indholdsri-ge højmesse samles alle til festlig og munter kirkekaffe i Parlatolet.

Hver dag er munkene samlede om-kring 4 timer i kapellet til messe og bøn. Denne tjeneste går forud for alt andet. Den hellige Benedikt kalder den for Opus Dei, Guds gerning, og dette er selve nerven i klosterlivet. Munke-ne i Östansbäck lever efter Benedikts regel og bærer benediktinernes dragt. Jeg har været sammen med husfaderen i Östansbäck og en romersk-katolsk be-nediktinerabbed og fornem et umiddel-bart uforbeholdent fællesskab imellem dem.

Det andet som præger munkelivet er flittigt og strengt arbejde. Der skal laves mad, gøres rent, vaskes tøj, den store køkkenhave, som bidrager meget væsentligt til kosten, skal passes, der er høns og kaniner, vedligeholdelse af de mange huse, reparationer og nyind-retninger varetages også hovedsagelig af munkene selv. De er kun syv munke der er fast knyttede til klosteret, og

den ene af dem har hidtil virket som docent ved det teologiske fakultet i Uppsala. I år har munkene fået indrettet et lysestøberi, som forhåbentlig kan bidrage til deres underhold.

Klosteret er indrettet i en nedlagt skole. Den ligger i en afsides skovstrækning ca. 10 km vest for byen Sala. Nogle få bønder bor i nærheden. Skolebygningen er indrettet med kapel, spise- og køkken. På første sal er munkenes celler og det store bibliotek. Denne etage har clausur, d.v.s. det område hvortil kun munkene har adgang. I den særdeles rummelige lærerbolig er indrettet gæstehus. Min kone og jeg har boet der mange gange, og jeg har indtryk af at det altid er fuldt. Der er 7 gæstekamre.

Livet som munk beror på et gudommeligt kald. En munk er et menneske som har hørt Jesu ord til den rige yngling: Sælg hvad du har og giv det til de fattige og kom så og følg mig, sagt direkte til sig, og som så har adlydt dette ord. Han har givet afkald på enhver form for personlig ejendom, såvel som på ægteskab og bestemmelse over sit eget liv. Han vier hele sit liv til denne livsform ved afgivelse af højtidelige løfter. Det gør han ikke for at blive frelst. Han ved at hans frelse,

såvel som alle andre menneskers, beror helt og fuldt på Guds beslutning og Guds gerning. Han gør det ud fra forvisningen om at dette er Guds vej for ham.

Dette vil nok forekomme de fleste danske overmåde fjernt og strengt. Måske forestiller de sig munke som blege gravalvorlige fanatikere der lever fjernt fra alt jordisk og verdsligt. Virkeligheden er den at det er svært at finde mere hyggelige, muntre og velafbalancerede mennesker end munke. De er jo lige så forskellige som vi andre. De har selvfølgelig deres problemer og kampe som alle har det. Men jeg har aldrig fundet en stærkere atmosfære af frihed, glæde og tryk end i klosteret.

Den tredje Angelus-ringning har lydt. Der er bedt Vesper og spist til aften. Klokken er 20. Vi samles til Completorium. Der brænder kun et par lys på alteret. Completoriet er det samme hver dag, og munkene kan det udenad. De slutter med at synge Hil dig o dronning på latin (Salve Regina). Så bøjer de sig dybt for hinanden, trækker de sorte spidse hætter op om hovedet og forlader kapellet i tavshed.

Johs. M. Nielsen, Tårnby.

Fastetid 1979

ALt liv lever i rytmer, - ja, af rytmer. Til Noa udtalte Gud efter Syndfloden denne nye velsignelse over jordisk liv.

I den lille overmodige julevisen "Nu har vi jul igen, nu har vi jul igen, og julen varer til påske" siges jo da også et: "nej, det er ikke sandt ... først så har vi faste".

Fra fylde til faste, fra faste til fylde, det er nok livets grundbetingelser.

Da vores kloge moder, vores gamle åndelige moder, den kristne kirke, i tidens løb udformede de rytmer, der

bærer kirkeåret, var det i ærefrygt for og i viden om livsrytmen og dybe livsforhold. At holde en fastetid, både i adventstiden op imod jul og i tiden fra askeonsdag til påskemorgen, var ikke bare betinget af, at man var så langt fra at være "velfærdsstat" og overflodssamfund.

De karge livsforhold påbød en sparsom op af levnedsmidler og gode ting, hvis man ville have stof til materielle nydelser på festdage! Men det var ganske givet ikke bare "nød, der lærer nøgen kvinde at spinde", i dette tilfæl-

de: der lærte folk at holde fastetid for festdage. I kirkeårets opfordring til og bud om faste ligger dybe og til enhver tid gældende erfaringer om, at vi mennesker bliver vågne og på naturlig vis modtagelige for åndelige indtryk, når maven har mindre besvær (mindre at skulle tumle med!), og hjernen ikke skal slås med sløvende eller alt for opildnende drikke.

Så up-to-date var vores gamle mo-

Flemming Frøkjær-Jensen:
Troens ord. Credo Forlag,
København 1978. 352 sider.
90,00 kr.

*

PÅ en måde er jeg blevet temmelig imponeret af denne prædikensamling af sognepræsten på Fur, i mange år en af de ledende indenfor KFS. - Jeg har fået lyst til at sammenligne den med nuværende domprovst Geills prædikensamling fra 1973: "Gud går gennem byen", som jeg temmelig grundigt har arbejdet mig igennem. For mig at se er det en helt igennem ringe bog; sproget er forfærdeligt, kunstigt, undertiden næsten komisk. Prædikenerne er fyldt med "historier", anekdoter og citater, som man må have lavet sig et vældigt kartotek over. Ofte er der 6-7 stykker i en enkel af de meget korte prædikener, og ofte har de meget ringe forbindelse med teksten; Skriftens tale kvæles næsten helt i alle de "fine" menneskeord. Trods al den tilsyneladende "friskhed" og "modernisme" er prædikenerne dybest set sentimentale. Forfatteren er en rigtig "trøstermand" for alle halv- og kvarttroende: Det går nok sammen, for Jesus står ved din side... Som noget helt tidstypisk er Jesus først og fremmest "den solidariske Jesus". Tonen er klart "folkekirkelig", en slags tidehvervsk-missionsk svarende til den

der kirke: hun vidste om alt det, som nyreligiøse prædikere om: Tavshed (en art åndelig faste!), meditation, biodynamisk afbalanceret ernæring o.s.v.

Grundrytmen: Indånding, udånding, - pause, den gælder nok altid i sin betydning.

Og dette med PAUSEN, - FASTEN, det synder vi nutidige vel særligt imod.

Margit Deckert, Strib

forlængst etablerede tidehvervsgrundtvigianisme. Med indlysende ret blev manuskriptet returneret fra Lohses Forlag.

Frøkjær-Jensens prædikener er helt modsatte. De er skrevet i et godt sprog, der samtidig virker enkelt og dagligdags. Ikke et eneste sted møder man det poppede; historier og fine citater af denne verdens verdslige er der ingen af; derimod mange lodige citater fra GT. Prædikenerne er "personlige", men på en naturlig måde; præsten tiltaler sin menighed med et "du", men bruger lige så ofte ordet "vi". Det fra indremissionsk side så ofte krævede "skel" understreges sjældent; men det er der; forkyndelsen er ikke "folkekirkelig".

Men hermed er jeg nået ind til prædikenernes egentlige indhold. Man ville sikkert vente, at disse prædikener var meget "missionske" eller pietistiske, for det er jo det, der i manges ører ligger i KFS. På en måde er det vel rigtigt, at denne bevægelse opstod som en reaktion mod en temmelig sækulariseret, bibelkritisk studenter- og gymnasiastbevægelse. Men deraf slutter nogle måske, at der er tale om en genoplivelse af den bevægelse, som den var i dens storhedstid i 20'erne; men det er slet ikke tilfældet. Ja, jeg vover at sige, at hvis det havde været en forkyndelse som Frøkjær-Jensens,

der havde lydt dengang, ville der ikke være kommet en tidehvervsbevægelse som reaktion derpå!

For denne forkyndelse er gedigen luthersk; her er ikke tale om "oplevelseskristendom" eller idealistisk, moralistisk kristendom, nej, tværtimod. Han forsøger virkelig at tale ret om lov og evangelium. Her er ikke tale om "formaninger" – ikke om blot at råbe et "omvend jer" til menigheden – heller ikke om at true med fortabelse. Selv når teksten taler derom, møder man ikke trusler i den retning. Hvis Frøkjær-Jensen var præst i mine sogne, ville der være en mindre gruppe, der ville kritisere ham hårdt, fordi han ikke i tilstrækkelig grad prædikede "omvendelse" og "vækkelse"! Når teksten lægger op til det, er jeg ofte en "skrappere" prædikant end han! Men han forkynder hele tiden Kristus – hvad han har gjort for os. Det er Kristus, der gør det hele – både drager og omvender. Gerningerne betyder intet – jo de er til næstens gavn. Der er meget lidt polemik i disse prædikener – kun god belæring.

Har jeg da ikke noget at indvende? Jo, det har jeg vel. Han synes at tale korrekt om sakramenterne, selv om vi andre jo taler meget mere derom. Ordet "kirke" findes vist slet ikke – ikke engang pinsedag, hvor vi dog i den gamle lutherske kollekt takker, "fordi Jesus har indstiftet sin kirke på jorden". Der kan også peges på, at prædikenerne i høj grad synes at være rettet til mennesker, der har en stærk religiøs forståelse i forvejen. Vi andre forsøger ofte i langt højere grad at tale ind i de kirkefremmedes situation – et ofte mislykket forsøg, fordi de sjældent er tilstede i kirken – og uden at møde megen forståelse hos de "fromme", der helst vil have det hele i deres eget "sprog".

Til sidst vil jeg pege på et spørgsmål, som læsningen af denne prædikensamling igen har fået mig til at stille. Jeg modtager gerne indlæg fra læsere med forsøg på svar! I bogens for-

ord nævnes bl.a. de kendte ord fra 1. Kor. 2, 2: "Thi jeg havde fattet det for-sæt ikke at ville vide af noget andet... end Jesus Kristus og det som korsfæstet". Det forsæt har denne præst gennemført på den måde, at "ordet om korset" lyder i hver eneste af bogens prædikener, også juleaften og med meget beskedne variationer. Ikke mindst af den grund bliver der noget ensformigt over disse egentlig gode prædikener. På lignende måde synes disse ord af Paulus at være forstået i Luthersk Mission og kredse, der er påvirket fra den retning. I det lille blad, som Dansk Bibelinstitut udsender, er der altid et lille opbyggeligt stykke; når dette stykke næsten hver eneste gang handler om korset og langfredag, kan man undre sig over, at dette blads læsere da snart ikke ved dette tilstrækkelig grundigt. Og ved menigheden på Fur det ikke også snart, siden den skal høre det hver eneste gang, den kommer i kirke?

Når Paulus "ikke vil vide andet", må meningen da være, at han ikke ved andet til frelse! For han drager jo ikke den konsekvens: ikke at prædike om andet! Nej, tværtimod indeholder hans breve også uendeligt meget mere, hvad man let kan se af de mange epistel-tekster, der er taget fra hans breve. Og hvor uhyre mange af kirkens evangelie-tekster handler ikke også om noget andet og mere, selv om vi selvfølgelig altid skal læse dem i lyset af det, som det hele endte med: langfredag, påske og pinse?

Derfor kunne man godt stille det spørgsmål til den Bibel-tro Frøkjær-Jensen: Hvor teksttro er egentlig hans prædikener? Mine egne prædikener er egentlig meget stærkere bundet til det, "der står skrevet"! Men hvad så med "ordet om korset"? Det forkynder vi selvfølgelig, hver gang teksten taler derom, – og dernæst følger vi helt bogstaveligt Paulus's ord i 1. Kor. 11, 26: "Thi så ofte som I spiser dette brød

Fortsættes side 18

Kirkelig Familielejr 1979

på Sundeved-Centret, Stenderup Kirkebakke, 6400 Sønderborg, tlf. 04-46 71 21.

Tirsdag den 17. juli
19.00 Messe. Prædikant, pastor Urban Schrøder, Varnæs.
22.00 Completorium.

Onsdag den 18. juli
8.30 Laudes.
10.00 Bibeltime for voksne og unge ved pastor Th. Kühl, Løjt Kirkeby: Troens grund.
17.30 Vesper. Prædikant, pastor H.O. Okkels, Sdr. Hygum.
22.00 Completorium.

Torsdag den 19. juli
8.30 Laudes.
10.00 Bibeltime om Abraham, for voksne: stud.theol. Leif Andersen, Børkop Bibelhøjskole, for unge: stud.theol. Niels Peter Nielsen, Odder.
17.30 Vesper. Prædikant, pastor Jørgen G. Hansen, Korinth.
22.00 Completorium.

Fredag den 20. juli
8.30 Laudes.
10.00 Bibeltime om Moses, for voksne: sekretær Ryborg, Møgeltonder, for unge: Tove Winding-Lauesen, Virum.
17.30 Vesper.
19.30 Aftenforedrag ved pastor H.K. Neerskov: Øst for jerntæppet.
22.00 Completorium.

Lørdag den 21. juli
8.30 Laudes.
10.00 Bibeltime om David, for voksne: Mariadøtrene, Kollund, for unge: fru Irene Nielsen, Odder.
17.30 Vesper. Prædikant, pastor Dag Monrad Møller, Bjerreby.
22.00 Completorium.

Søndag den 22. juli
10.00 Højmesse. Prædikant, pastor C. B. Hansen, Ålborg.
Agape (fællesspisning).
17.30 Vesper. Prædikant, provst E-

rich Alshauge, Sønderborg.
22.00 Completorium.

Mandag den 23. juli
8.30 Laudes.
10.00 Bibeltime om Kristus og Kirkens embede, for voksne: pastor Olav Fog, Blåhøj, for unge: Jesper Winding-Lauesen, Virum.
17.30 Vesper. Prædikant, pastor V. Hersted, Vejlø.
22.00 Completorium.

Tirsdag den 24. juli
8.30 Laudes
10.00 Messe. Prædikant, pastor H.C. Christensen, Agri.

Organist under hele lejren er Tage Jørgensen, Kibæk.
Legestue for de små, når der er bibeltime, under ledelse af Edel Poulsen, København.
Der bliver arrangeret eftermiddagsudflugter samt hygge-familieaftener.

Overnatningsmuligheder og priser:
Man kan bo i eget telt eller campingvogn. Herfor betaler man til Centret kr. 8 for voksne og kr. 4 for børn pr. døgn.
Campingvogne kan lejes hos Dybbøl-Karavan-Center, tlf. 04-44 12 00, og Ulkebøl Camping, tlf. 04-42 32 56.
Man kan bo på Sundeved-Centret. Fuldpension koster kr. 90 pr. døgn. Børn under 12 år halv pris. Bor man på campingpladsen, kan enkelte måltider købes på Centret.
Udgifter til lejrens afholdelse betales gennem daglige kollekter ved vesperen. Under hele lejren er der lejlighed til privat skriftemål hos præsterne.

Tilmelding sker til lejrens ledere: Pastor Olav Fog, Blåhøj, 7330 Brande, tlf. 05-34 50 61.
Pastor Knud Christensen, Kirkegade 9, 3600 Frederikssund, tlf. 03-31 03 39.

og drikker kalken, forkynnder I Herrens død, indtil han kommer". Kan man virkelig forkynnde "Herrens død" bedre og tydeligere end på den måde, hans apostel her anviser, – og som Jesus selv befalede som sit testamente, sin sidste vilje "i den nat, han blev forrådt"? Når der i mine sogne findes folk fra Luthersk Mission og Evangelisk luthersk Mission, som aldrig nogen sinde går til Herrens bord, kan man egentlig godt forstå, at de for at bevare troen, må høre "ordet om korset" ved hvert eneste møde. Så er det altså udtryk for en "mangelsygd", at forkyndelsen i de kredse altid skal

handle om "ordet om korset" – og at forkyndelsen dermed bliver dybest set ikke så bibelsk eller paulinsk, som mange tror.

Når højkirkelige præster derimod virkelig forkynnder "Herrens død" på den måde, som Jesus har befalet, og som Paulus understreger – altså altid vil fejre Herrens nadver, så er der virkelig tid til i prædiken at beskæftige sig med det, der står i teksten og til at prædike hele troens fylde. – Ja, så vigtige theologiske og homiletiske spørgsmål kan arbejdet med denne gode prædikensamling føre ind i. Men som sagt: bladet står åbent for kom-

Poul Ulsdal

Det evige offer

Med hendene løftet i lovsang ved bordet
stod Herren og vigslet en kalk og et brød.
Så hang han med hendene løftet på korset
og vigslet i smerte et liv og en død.

I kalken og brodet er døden og livet,
er Kristus, vårt hode og Kirken, hans kropp,
korsfestet, oppstanden og steget til himmels,
hans evige offer, her løstes det opp!

Gengivet efter: "Sanger av Willy Abildsnes og Børre Knudsen: Det hellige bryllup". Illustration af Bjørn Bjørneboe. Oslo 1976.

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

NR. 1 MARTS 1979 22. ÅRGANG

Poul Pedersen:	
På fastende hjerte	1
Poul Ulsdal:	
Kommentar: "Groft Salt"	3
Poul Ulsdal:	
Lidt guld i saltet	4
Poul Ulsdal:	
Et salmebogstillæg - "46 salmer"	5
v/Margit Deckert:	
To salmer	9
Erich P. Alshauge:	
Valdemar Nielsen in memoriam	10
Johs. M. Nielsen:	
Fra et lutheransk kloster i Norden	13
Margit Deckert:	
Fastetid 1979	14
Poul Ulsdal:	
Læst: Flemming Frøkjær-Jen- sen: Troens ord	15
Kirkelig Familielejr 1979, progr.	17
Det evige offer, norsk salme	18

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.

Redaktør (ansvarshavende):
Sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.
Telefon: (07) 37 50 98.

I redaktionen iøvrigt:
Sognepræst Knud Christensen, Kirke-
gade 9, 3600 Frederikssund; pastor
C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9210
Ålborg S. Ø.; pastor Ole Skjerbæk
Madsen, Danshøjvej 31, 2500 Valby;
pastor O. Lund Pallesen, Rustenborg-
vej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Børge
Riisgaard, 7673 Harboøre.

Ekspedition:
RE-FORMATIO ved overlærer Knud
Nørholm, Emdrupvej 37, 2100 Køben-
havn Ø. Postgiro 2 08 81 42. Telefon
(01) 20 29 71.

Bladet kommer i ca. 6 numre årligt og
koster 35 kr. - for studerende 25 kr.

Sats: Anders Studsgård, Skarrild.

Tryk: Clausen off-set, Horsens.

Kalender

28. - 30. maj: Præstekonvent i Virring.

17. - 24. juli: Kirkelig Familielejr på Sundeved-Centret.

1. - 3. september: Kirkedage i Vigerslev, København.

23. - 26. september: Retræte for mænd i Kollund.

Alle artikler i Re-formatio er skrevet
på hver enkelt forfatters eget ansvar.
De fremførte synspunkter deles ikke
nødvendigvis af redaktionen.

Red.

RESERVERET POSTVÆSENET

6000 FREDERIKSSUND
KIRKEGÅDE 9
KNUD CHRISTENSEN
170 HR PASTOR